

Färg och färgkombinationer är det ojämförligt snabbaste sättet naturen har att sända information på. Den informationen går med ljusets hastighet och vissa färger och färgsammanställningar behöver inte ens översättas i vår perceptionsapparat. De finns redan som nedärvda matriser, lagrade genom årmiljoners erfarenheter. Rött - blodets färg får oss, som de nakna apor vi är, att instinktivt reagera med adrenalinutsöndring och handlingsberedskap. Primater reagerar häftigt på rött och söker sig till tryggheten i det gröna, det vill säga den skyddande skogen. Giftiga växter och djur signalerar med olika färgkombinationer som skydd mot att ätas. Andra använder färgerna för att skaffa sig en partner. Färg markerar status, politisk hemvist, liturgier och psykologiska tillstånd. Färger påverkar till och med fysiologiskt. Blått ljus får potatisålarna att växa, medan smågnagare blir sterila eller till och med dör om de får växa upp i ett orange ljus. Vi vet till exempel ingenting om hur natriumljuset i våra gatlysen påverkar oss i det långa loppet. Det borde i forskarsamhället ha skrivits hyllkilometrar om färgens betydelse för oss människor, men det har det inte!

De som fördjupat sig mest i färgernas värld är konstnärerna med sin estetiska forskning.

Ann Makander, som nu ställer ut i högdelen på Konsten Hus, är en bra representant för den forskningsgrenen. Hon lägger tonvikten på färgkontrasterna i färgers möten.

Johannes Itten, en konstnär och färgteoretiker knuten till Bauhauskolan i Tyskland under 1920-talet, räknade med sju olika färgkontraster. Genom att laborera med dessa kan man få rena färgklanger att klinga olika beroende på vilka färgmöten som konstnären komponerar. Det är som färgtonkretsen vore en klaviatur och kontrasterna vore färgernas motsvarighet till musikens anslag, pausering, rytm, glissandon, dämpningar etc.

Det känns inte helt fel att tala om musik i betraktandet av Ann Makanders bilder. Hon arbetar med färgackord, melodier, rytmer och accenter. Ofta refererar hon i sina titlar till vatten.

Många av bilderna upplever jag också som rörliga vattenytor, där vågfrekvenserna är bildens rytm och där högdagerstudsar blir till klingande melodislingor mot några grundackord som utgör bildernas harmonik. Färger har en förmåga att i möten dem emellan lägga sig på olika nivåer i bilden. En del lägger sig framför de andra medan några föredrar att hålla sig i bakgrunden. Detta fenomen beror bland annat på form, kontrast, färgtemperatur och valör. Makander har koll på det här, vilket skapar djup i bilderna trots att hon renodlar färgverkan utan fördrivningar eller variationer i penselföringen. Hon arbetar med en matthet i akrylernas färgyta som påminner om vinylfärgens och det gör att färgerna lägger sig väldigt plant, ungefär som vid textiltryck eller serigrafi. Det är ingen skillnad i det avseendet mellan hennes stora akryler och utställningens grafikbilder. Ett annat intressant inslag är de laminatglas hon visar. Det är samma metod som används vid tillverkning av laminerade bilrutor eller skyddsglas. På ett tunt plastskikt målas eller appliceras ett collage som sedan under högt tryck och värme lamineras ihop mellan två glasskivor. Det är en utmärkt metod för konst i sådana offentliga miljöer där ljus behövs och man därför har ersatt vanliga väggar med mellanväggar av glas.

Ann Makanders måleri knyter an till en svensk konkretistisk tradition som hyllar det ordningsamma, enkla och rena. I sin mest renodlade form är det en konst utan föreställande inslag enbart baserad på färg och form, men vi svenskar har så svårt att frigöra oss från den naturdyrkan som är en del av vårt nationella arv att även de mest rättroende får kompromissa. Gillar man färgmusik och precision så är det här en konsert man inte bör missa.

Bertil Sundstedt